

KAPITEL 1

1021 Se facit

1031 a) $100 + 600$

b) $200 - 400 + 500$

1032 a) Största talet, dvs 10, ska placeras så att det inte multipliceras med 3.

b) Största talet, dvs 10, ska dras bort.

1043 a) Värdet i parenteserna ska bli så stort som möjligt.

b) Här får man pröva och se.

1044 Man får prova sig fram.

1060 0,5 kan skrivas 0,50.

0,6 kan skrivas 0,60.

Ett tal mellan dessa kan t.ex. vara 0,51 eller 0,52 eller 0,53 ...

1063 Man får prova sig fram.

1074 Intäkter = $1650 \cdot 240$ kr =
= 396 000 kr

$409\,200$ kr - 396 000 kr =
= 13 200 kr

$13\,200 / 240 = 55$

1107 Tiotusentalsiffran måste vara antingen 4 eller 5.

1108 a) $20/4 = 5$ b) $18/4 = 4,5$

1109 a) $35/5 = 7$ b) $4 + 2 = 6$

1110 a) $36 - 5 = 31$ b) $2 \cdot 13 = 26$

1111 a) Förkorta, eller $60/12 = 5$

b) $12/12 = 1$

KAPITEL 2

2024 a) $10 - 17$ b) $-10 + 1$

c) $1 - 11$

2032 a) $12 - 8 - 1 = 12 - 9 = 3$

b) $-7 - 9 - 2 = -18$

“Man lägger ihop alla de tre negativa talen”.

2033 a) $-3 + 11 - 8 = 11 - 11 = 0$

b) $9 - 13 + 3 = 12 - 13 = -1$

2034 a) Addera rondernas resultat och jämför.

T ex Maja: $-5 + 8 - 2 = 1$

2035 a) $-5,2$ kan skrivas $-5,20$.
 $-5,3$ kan skrivas $-5,30$.
 Ett tal mellan dessa är
 t ex $-5,21$ eller $-5,22$.

2044 a) Tänk så här: Eftersom svaret
 bli mindre, måste talet vara
 negativt.
 $3 + (-2) = 3 - 2 = 1$

b) $12 - (-3) = 12 + 3 = 15$

2045 a) $-10 + 15 = 5$

b) $-8 - (-8) = 0$

2046 Beräkna $33,8 - 65,4$

2047 a) Addera så stort tal som möjligt,
 dvs -2 , och subtrahera så litet
 tal som möjligt, dvs -9 .

2055 a) $-8/2 = -4$ b) $-15/-5 = 3$

2056 a) $-12/-1 = 12$ b) $16/-8 = -2$

2081 Produkt $= (-0,4) \cdot 1 \cdot (-2) \cdot 5 = 4$
 (positivt då två faktorer är
 negativa)
 Summa $= -0,4 + 1 - 2 + 5 =$
 $= 6 - 2,4 = 3,6$
 $4 - 3,6 = 0,4$

2082 a) $3 - 0 = 3$ b) $-6 + 7 = 1$

2083 a) $16 - 4 = 12$ b) $13 - 22 = -9$

2084 Här ska du välja
 a) de största talen

b) de 2 största talen eller de 2
 minsta talen (-5 och -8).

Test 2

11 a) De två minsta talen är
 $-2,2$ och -2 .

b) Heltalen är -2 och -1 .

12 Det okända talet kallas x .
 Alternativ a) $x - (-3) = 10$
 innebär att $x = 7$.
 Produkten $= 7 - (-3) = -21$
 Alternativ b) $-3 - x = 10$
 innebär att $x = -13$.
 Produkten blir $(-13) \cdot (-3) = -39$.

KAPITEL 3

3016 Börja med att t ex skriva $2 = \frac{12}{6}$
 och $3 = \frac{18}{6}$.

3032 Förkorta två av bråken så att talen

blir $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{25}$, $\frac{1}{9}$ och $\frac{1}{4}$.

Nu har alla talen 1 som täljare.

Det tal som har minsta nämnaren är störst.

3041 a) Tänk att bilden består av 6 lika stora delar, varav 1 del är blå.

b) Ytterligare en liten platta är blå betyder att $\frac{2}{6}$ är blå.

Om istället en stor platta är blå, kan vi tänka oss att bilden

består av 12 lika stora delar.

Liten blå motsvarar $\frac{2}{12}$. Stor platta motsvarar $\frac{3}{12}$. Summan blir $\frac{5}{12}$.

3042 Förläng bråken.

3046 a) $\frac{3}{4} + \frac{1}{3} = \frac{9}{12} + \frac{4}{12} = \frac{13}{12} = 1\frac{1}{12}$

b) $1\frac{1}{2} + 3\frac{1}{3} = 1 + 3 + \frac{3}{6} + \frac{2}{6} = 4\frac{5}{6}$

c) $1\frac{5}{8} - \frac{1}{4} = 1\frac{5}{8} - \frac{2}{8} = 1\frac{3}{8}$

3048 $1 - \frac{1}{2} - \frac{1}{3} = \frac{6}{6} - \frac{3}{6} - \frac{2}{6} = \frac{6-3-2}{6} = \frac{1}{6}$

3054 a) $\frac{9}{4} \cdot \frac{1}{3} = \frac{3}{4}$.

(Vi har förkortat med 3)

b) $\frac{7}{6} \cdot \frac{4}{7}$ c) $\frac{9}{8} \cdot \frac{16}{9}$

d) $\frac{11}{5} \cdot \frac{25}{22}$

3056 a) Hälften = $\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$

Hälften av "två fjärdedelar" är naturligtvis "en fjärdedel",

dvs $\frac{1}{4}$.

Alternativ: $\frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

b) Flickorna är $\frac{2}{3}$ av hela klassen

Flickor i riddarspelet är

$\frac{1}{4}$ av $\frac{2}{3} = \frac{1}{4} \cdot \frac{2}{3} = \frac{1}{6}$.

3062 a) $\frac{25}{6} \cdot \frac{1}{5}$ b) $\frac{6}{1} \cdot \frac{6}{1}$

c) $\frac{3}{5} \cdot \frac{25}{6}$

3070 $6\frac{1}{2} + 6\frac{1}{2} + 6\frac{1}{2} + 7\frac{3}{4} + 7\frac{3}{4} = 19\frac{1}{2} + 14\frac{6}{4}$

3071 a) 18 karat = $18/24$

$18/24$ av 12 gram =

= $\frac{18 \cdot 12}{24}$ gram = 9 gram

3101 Emma får $\frac{3}{8} \cdot 16800$.

3105 a) Förläng $1/8$ med 3
så du får $3/24$.

3106 a) Mgn = 12
$$\Rightarrow \frac{6}{12} + \frac{4}{12} + \frac{3}{12} = \frac{13}{12}$$

3107 Eftersom $\frac{1}{4} = \frac{3}{12} \Rightarrow \frac{7}{12} - ? = \frac{3}{12}$

3108 En tredjedel motsvarar 7 km.
Hela loppet är 3 tredjedelar,
dvs $3 \cdot 7 \text{ km} = 21 \text{ km}$.

Test 3

13 Eva får $1/3$ av 24 bitar = 8 bitar.
Kvar finns nu $24 - 8 = 16$ bitar.
Alex får $3/4$ av 16 bitar = 12 bitar.
Martin har kvar $16 - 12 = 4$ bitar.

KAPITEL 4

4020 a) $500 + 1000 = 1500$
b) $500 + 280 = 780$

4030 a) $0,5 - 0,05$

4042 a) $8 + 4$ b) $125 - 100$
c) $16 + 16$

4045 a) $2 \cdot 10^6 \cdot 4 \cdot 10^9 = 8 \cdot 10^{15}$
b) $\frac{9 \cdot 10^6}{5 \cdot 10^3} = 1,8 \cdot 10^3$

4051 Hastighet = sträcka/tid
Bilen: $\frac{7 \cdot 10^3}{2,5 \cdot 10^2} \text{ m/s} = 2,8 \cdot 10^1 \text{ m/s}$
Geparden: $\frac{10}{0,4} \text{ m/s} = 25 \text{ m/s}$

4055 a) $8 + 16 - 32 = -8$
b) $1728 - 729 = 999$
c) $256 - 64 = 192$
d) $1 - 5 = -4$

4066 $3500 \text{ g} = 3,5 \text{ kg} = 35 \text{ hg}$

4073 1 ton = 1000 kg   100g = 0,1 kg
Beräkna $1000/0,1$

4078 20 påsar väger $20 \cdot 1,6 \text{ g} = 32 \text{ g}$.
 $1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$
Hur många förpackningar ”ryms
i” 1 kg?
 $1000/32 = 31,25$
Kilopris = $31,25 \cdot 24 \text{ kr} = 750 \text{ kr}$

4080 Jämförelsepris =
 $= 60 \text{ kr} / 8 \text{ hg} = 7,50 \text{ kr/hg}$
 $0,5 \text{ kg} = 5 \text{ hg}$ kostar
 $5 \cdot 7,50 \text{ kr} = 37,50 \text{ kr}$

4084 Beräkna $\frac{8 \cdot 10^9}{10^6}$

4085 Beräkna $\frac{0,12}{0,001}$

4119 a) T ex $\frac{30}{3 \cdot 2} = \frac{30}{6} = 5$

4151 a) $4^3 = 64$

4152 $1 - 0,08$

4153 $6 \text{ ton} = 6000 \text{ kg}$ och $4 \text{ hg} = 0,4 \text{ kg}$
 $6000/0,4 = 15\ 000$

4155 Addera talen och dividera med 2.

a) $(100 + 300)/2 = 400/2$

c) $(0,01 + 1)/2 = 1,01/2$

4156 $9,5 \cdot 10^6 \cdot 4 \cdot 10^4 = 38 \cdot 10^{10} =$
 $= 3,8 \cdot 10^{11}$

Test 4

17 Skriv talen utan potenser.

$100 \quad 0,04 \quad 0,3 \quad 8$

KAPITEL 5

5011 $1/3 \approx 0,333$, $2/9 \approx 0,222$

$1/3 + 2/9 \approx 0,555$

Andelen sömn:

$100\% - 56\% = 44\%$

5018 b) I kören finns 3 killar av totalt 14 personer då Josef och Karin slutat.

$3/14 = 0,214\dots$

5020 Man tar bort en gul kula.

Andelen gula = $3/7$

5027 A : Ökning = $100/250 = 40\%$

B: Ökning = $100/150 = \text{ca } 67\%$

C: Ökning = $12,5/18 = \text{ca } 69\%$

5028 $115/685$

5035 Ny hyra = $2800 \text{ kr} + 182 \text{ kr}$

5036 Kvinnor = $0,6 \cdot 800 = 480$

$65\% \text{ av } 480 = 0,65 \cdot 480 = 312$

5044 b) Reapriset är 150 kr. Priset ska öka till 600 kr, dvs öka med 450 kr.

$\frac{450}{150} = 3 = 300\%$

5045 b) Då 1 ökar till 5 är ökningen 4.

$4/1 = 4 = 400\%$

5046 a) $750 \text{ GB} = 750 \cdot 10^9 \text{ B}$

$2 \text{ TB} = 2 \cdot 10^{12} \text{ B} = 2000 \cdot 10^9 \text{ B}$

Ökning från 750 till 2000 är 1250

$1250/750 = 1,6666 \text{ dvs ca } 167\%$

5070 Ökning med 10 % ger
förändringsfaktorn 1,10

a) $5400 \cdot 1,10 \cdot 1,10$.

5071 a) $22000 \cdot 1,02 \cdot 1,025$

5072 a) $8000 \cdot 0,75 \cdot 0,85$

5076 a) Årsränta = $0,054 \cdot 1\,000\,000$ kr
Dividera sedan med 12.

5079 a) $600/5000 = 0,12 = 12\%$

5082 a) $72\,000 \cdot 1,18^3$ kr

5083 Ökning år 1 = $1400/1000 = 40\%$
Ökning år 2 = $400/1400 = 28,6\%$
Det är inte en exponentiell
ökning, eftersom inte samma
procentsats.

5085 Du får testa de olika
procentsatserna enligt nedan.
 $15\,460 \cdot 1,0285^6 = ?$

5092 $11/2 = 5,5$ dvs 450 % högre
Alternativ:
Skillnad = $11 - 2 = 9$
 $\Rightarrow$ Ökning i procent = $9/2 =$
 $= 4,5 = 450\%$

5103 $\frac{4 \cdot 15000}{1000}$ kg = 60 kg

5104 a) Mängd salt = $\frac{5 \cdot 500}{1000}$ g = 2,5 g

b) Mängd vatten =
 $= 500 \text{ g} - 2,5 \text{ g} = 497,5 \text{ g}$
 $497,5/500 = 0,995 = 995\%$

5107 a) Totalt = $15 + 5 = 20$
Glykolhalt =
 $= 5/20 = 0,25 = 25\%$

b) Totalt $15 + 0,05 = 15,05$
Glykohalt = $0,05/15,05 \approx$
 $\approx 0,003 = 0,3\%$

5149 Ränta =
 $= \frac{45000 \cdot 0,16}{2}$ kr = 3600 kr
Han ska betala
 $45\,000 \text{ kr} + 3\,600 \text{ kr}$

5150 $\frac{1}{9,4 \cdot 10^6} \approx 0,11 \cdot 10^{-6} = 0,11 \text{ ppm}$

Test 5

18 $\frac{50}{50+110} = \frac{50}{160} = 0,3125$

19 20 % av 30 = 6 pojkar
 $\frac{6+2}{30+2} = \frac{8}{32} = 0,25$

KAPITEL 6

6008 d) $4 \cdot 5 - (-3)$ e) $10 + (-12)$

f) $5 - (-30)$

6026 Skriv först ett uttryck för hela omkretsen.

$$23 + 1,5s + 2,5s + 4s + 2s = \\ = 23 + 10s$$

a) $s = 3,7$ ger $23 + 10 \cdot 3,7 = \\ = 23 + 37 = 60$

6029 a) $45 + 600 \cdot 0,25 + 24 \cdot 2 = \\ = 45 + 150 + 48 = 243$

b) Startavgift = Siffertermen

c) 20 minuter = $1/3$ timme

6038 b) $x = 7 \cdot 0,2$

6040 a) $x = 0,8 \cdot 4$ b) $x = 1,5 \cdot 5$

c) $4x = 8 + 12 \Rightarrow x = 20/4$

6041 Skriv först en likhet med roten 5 som term, och ersätt sedan 5 med x . T ex $5 + 1 = 6$, dvs $x + 1 = 6$.

6055 a) $\frac{x}{4} = 3,5 - 3$

$$\Rightarrow \frac{x}{4} = 0,5 \Rightarrow x = 4 \cdot 0,5$$

b) $\frac{x}{3} = -5 + 4 \Rightarrow \frac{x}{3} = -1$

$$\Rightarrow x = 3 \cdot (-1)$$

6056 a) $2 + 0,8x = 12 \Rightarrow 0,8x = 10$

6057 a) $68 = 32 + 1,8 \cdot C$

6059 Addera delsträckorna $\Rightarrow$
 $0,7x + 0,6x + 1,2x = 2,5x$
 Lös ekvationen $2,5x = 5$.

6058 Använd -5 som term, som du sedan byter mot ett x .
 T ex $(-5) + 7 = 2$

6065 Addera sidorna $\Rightarrow 6x + 16$

a) Lös ekvationen $6x + 16 = 40$

6068 a) $3x = 21$ b) $20 = 4x$

6069 a) $25 = 10x$ b) $3x = -21$

6071 a) $5x = 3x + 1500 \Rightarrow 2x = 1500$

6072 a) VL = $0 \cdot 0 = 0$, HL = $6 \cdot 0 = 0$
 b) VL = $2 \cdot 2 = 4$ HL = $6 \cdot 2 = 12$
 2 är inte en rot eftersom svaren blir olika.

6073 a) $s = 30 \Rightarrow 10 + 5x = 30 + 3x$
 $\Rightarrow 2x = 20$

6074 c) Sätt in -1 och prova.
 $(-1) + (-1)(-1) = -1 + 1 = 0$,
dvs rätt.

6075 $3x - x = \frac{1}{3} \Rightarrow 2x = \frac{1}{3} \Rightarrow x = \frac{1}{3 \cdot 2}$

6090 Förenkla uttrycket $x + (x + 1,5)$

6102 Antag x personer såg matchen A.
Då såg $1,25x$ match B och
 $1,20x$ såg C.
 $x + 1,25x + 1,20x = 27\ 600$

6103 Elias får x , Hanna får $2x$ och
Mohammed får $x + 4000$.
a) $x + 2x + x + 4000 = 16\ 000$

6104 Caj har x kr. Lucas har $5x$ kr.
 $5x - 150 = x + 150 \Rightarrow 4x = 300$
 $\Rightarrow x = 75$

Tillsammans har de $6x$ kr,
dvs $6 \cdot 75$ kr = 450 kr.

6112 $P = 500 \cdot 0,2^2 = 500 \cdot 0,04 = 20$

6113 Tänk på att $4x^2$ betyder $4 \cdot x \cdot x$.

6137 a) $1 = 2x + x \Rightarrow 3x = 1$
 $\Rightarrow x = 1/3$

b) $80x + 20x = 10 + 10$
 $\Rightarrow 100x = 20$
 $\Rightarrow x = 20/100$

6142 Anta Max = x år.
Juhani = $(x + 7)$ år och
Lina = $(x + 5)$ år
 $x + (x + 7) + (x + 5) = 48$

KAPITEL 7

7017 b) Talet 16 kan faktoriseras
 $1 \cdot 16$ eller $2 \cdot 8$ eller $4 \cdot 4$

7036 Triangelns bas = $12 - 4 = 8$
Rektangel + triangel =
 $= 12 \cdot 3 + 8 \cdot 3/2 = 36 + 12$

7037 Kvadratens sida =
 $= 60$ cm / $4 = 15$ cm

7039 a) Triangelns höjd = 1 m
Triangelns bas = $3,5$ m
 $\Rightarrow$ Triangelns area =
 $\frac{3,5 \cdot 1}{2} = 1,75$
Gavelns area =
 $= 2 \cdot 3,5 + 1,75 = 8,75$
Total area =
 $= 2 \cdot 8,75 + 2 \cdot 4 \cdot 2 = 33,5$

7047 Rita punkterna. Bilda en rektangel med hörn i t ex (5, 3) och (0, -5).
Fyrhörningens area =
= rektangelns area - 3 trianglars areor.

7048 Rita ett koordinatsystem. Markera punkterna A = (4, 1) och B = (4, -1).
Anta att AB är en sida i kvadraten ABCD.
Då kan C och D ligga till höger eller till vänster (två fall).
Om AB är en diagonal i kvadraten får vi det tredje fallet.

7054 a) $135 \cdot \pi$ meter $\approx$ 424 meter
b) Hastighet =
= 424 m / 30 min $\approx$ 14 m/min

7065 a) $70 \cdot \pi$ cm $\approx$ 220 cm
d) 2 mil = 20 000 m
Hjulets omkrets = 2,2 m
 $20000/2,2 \approx 9090$ Svar: ja

7072 a) $2x + 12 + 4x + x = 180$
 $\Rightarrow 7x = 180 - 12 \Rightarrow x = 24$
b) $8x + 72 = 360$

7073 a) $90 + 80 + x + 70 = 360$
 $\Rightarrow x = 360 - 240$

b) $10x = 360$

7082 Modellens längd =
= 1470 cm/35 = 42 cm

7090 Mät bilden och boken

7091 a) 74 m = 74 000 mm.
Byggnadens längd på ritning:
 $74\ 000\ \text{mm}/2000 = 36\ \text{mm}$

7104 Omvandla alla mått till samma enhet, t ex dl.
0,4 liter = 4 dl; 8 cl = 0,8 dl
70 ml = 0,7 dl

7105 Omvandla alla mått till samma enhet.

7118 Omvandla alla mått till samma enhet.

7126 Omvandla måtten till dm.
Kom ihåg att 1 liter = 1 dm³

7133 Höjd = 0,8 dm
Radi = 30 cm = 3 dm
Volym = $\pi \cdot 3^2 \cdot 0,8 \approx 22,6\ \text{dm}^3$
Vikt = 2 kg $\cdot 22,6 \approx 45\ \text{kg}$

7134 b) Minska volymen i a med 8 dm^3

7135 $\text{Omkrets} = 2\pi \cdot r \Rightarrow r = \frac{\text{omkrets}}{2\pi}$

Eftersom svaret ska ges i liter, är det bra att omvandla till dm.

$1 \text{ liter} = 1 \text{ dm}^3$.

$16 \text{ cm} = 1,6 \text{ dm}$ och $24 \text{ cm} = 2,4 \text{ dm}$

a) Då $h = 1,6$ gäller att

$\text{omkrets} = 2,4$.

Detta ger

$r = 2,4/2\pi = 0,3819\dots$

$\text{Volym} = \pi \cdot 0,3819^2 \cdot 1,6 = 0,733\dots \text{ dm}^3$

b) $h = 2,4$ ger

$r = 1,6/2\pi = 0,2546\dots$

7136 a) Omvandla måtten till dm.

b) $15 \cdot \pi \cdot 30^2 / 100 = 424 \text{ min.}$

Dividera med 60 för att få antal timmar.

7151 Antag sidorna är $3x$, $4x$ och $5x$.

Eftersom $3x = 21$ får man $x = 7$.

7154 $5x + 12x + 13x = 90$

7177 Areal kan ses som summan av 3 rektanglar.

Den mittersta rektangeln har höjden $30 \text{ cm} - 9 \text{ cm} = 21 \text{ cm}$.

$30 \cdot 18 + 21 \cdot 30 + 45 \cdot 20 = 2070 \text{ cm}^2$

Omkrets =

$= (30 + 18 + 9 + 30 + 24 + 20 + 45 + 68) \text{ cm} = 244 \text{ cm}$

7180 Halvcirkeln har radien

$40 \text{ cm} = 4 \text{ dm}$

Rektangeln har höjden

$(160 - 40) \text{ cm} = 120 \text{ cm} = 12 \text{ dm}$

$A = 8 \cdot 12 + 0,5 \cdot \pi \cdot 4^2$

7181 Då måtten omvandlas till dm blir

Volymen =

$= 15 \cdot 2,5 \cdot 0,04 \text{ dm}^3 = 1,5 \text{ dm}^3$

Eftersom $1 \text{ dm}^3 = 1000 \text{ cm}^3$, är vikten för 1 dm^3

$1000 \cdot 9 \text{ gram} = 9 \text{ kg}$

$\text{Vikt} = 1,5 \cdot 9 \text{ kg} = 13,5 \text{ kg}$

7185 Kubens volym = $0,8^3 \text{ cm}^3$

7192 Beräkna volymen av ett rätblock

med sidorna 45 dm , 60 dm och $0,3 \text{ dm}$.

Du kommer väl ihåg att

$1 \text{ liter} = 1 \text{ dm}^3$

7193 Höjden = $0,75 \cdot 80 \text{ cm} = 60 \text{ cm} = 6 \text{ dm}$

Arean $0,5 \text{ m}^2 = 50 \text{ dm}^2$

Test 7

18 $28 \text{ m} \cdot 50 \text{ m} - 10 \text{ m} \cdot 20 \text{ m}$

19 Volym i $\text{cm}^3 = 200 \cdot (\pi \cdot 5^2 - \pi \cdot 4^2)$

20 Rita punkterna $A = (3, 1)$ och $B = (-1, 1)$.
Om AB är en sida får man det ena fallet,
om AB är diagonal fås det andra fallet.

KAPITEL 8

8013 b) Området för siffran 3 = $1/8$ av hela cirkeln.

c) Området för siffran 4 = $1/12$ av cirkeln.

8014 a) $1/4 + 1/8 = 3/8$

b) $1 - 1/12 = 11/12$

c) $1 - 1/8 - 1/12 = 24/24 - 3/24 - 2/24$

8021 Rita koordinatsystem med veckans 7 dagar på axlarna.

8022 Rita koordinatsystem.

a) $P(\text{samma tal}) = \frac{4}{32} = \frac{1}{8}$

b) Udda produkter är 1, 3 (två gånger), 5, 7, 9, 15 och 21.

8025 Rita trädidiagram.

Möjliga utfall = 16

b) kr, kl, kl, kr är en ” gynnsam väg” i diagrammet.

En annan gynnsam väg är kr, kr, kl, kl.

Det finns 6 gynnsamma vägar.

8026 Rita trädidiagram.

c) Bestäm $P(3 \text{ flickor}) + P(4 \text{ flickor})$

8033 Rita trädidiagram.

Möjliga utfall = $3 \cdot 3 \cdot 3 = 27$.

8034 a) $P(\text{flicka}) = \frac{54259}{54259 + 57821} \approx 0,484$

b) $P(\text{pojke}) = \frac{57821}{112080} \approx 0,516$

Det finns 3 gynnsamma utfall:
ffp, *fpf* och *pff*.

$$P(2 \text{ flickor och } 1 \text{ pojke}) = 3 \cdot 0,484 \cdot 0,484 \cdot 0,516 \approx 0,363$$

8035 c) I tio matcher är $P = 1/3$, i två matcher är $P = 2/3$ och i en match är $P = 1$.

$$\left(\frac{1}{3}\right)^{10} \cdot \left(\frac{2}{3}\right)^2 \cdot 1 \approx 7,5 \cdot 10^{-6}$$

8040 På varje fråga är $P(\text{fel}) = 0,75$

a) $1 - 0,75^6$ b) $1 - 0,75^{12}$

8047 Rita koordinatsystem och bestäm.

$$P(\text{poängsumma } 10) = 3/36 = 1/12$$

$$3000 \cdot 1/12 = 250.$$

8048 $P(5) = \frac{1}{8}$

Kostnad = $450 \cdot 2 \text{ kr} = 900 \text{ kr}$

Sannolik intäkt =

$$= 450 \cdot \frac{1}{8} \cdot 10 \text{ kr} \approx 560 \text{ kr}$$

Sannolik förlust =

$$= 900 \text{ kr} - 560 \text{ kr} = 340 \text{ kr}$$

8049 $P(3 \text{ pojkar}) = \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} = \frac{1}{8}$

8059 Antal vinster =
 $= 0,003 \cdot 60\,000 = 180 \text{ st}$
 $60\,000 \cdot 20 \text{ kr} - 180 \cdot 5000 \text{ kr} =$
 $= 300\,000 \text{ kr}$

8060 c) $1 - 0,8^4$

8061 a) $\left(\frac{1}{6}\right)^3$

8062 $P(\text{fyra pojkar}) = \left(\frac{1}{2}\right)^4$

Test 8

9 a) $0,35^3$ b) $1 - 0,35^3$

10 $A =$ två män väljs

$B =$ två kvinnor väljs

$$P(A) = P(B) = 5/10 \cdot 4/9 = 2/9$$

$$P(\text{av samma kön}) = 2/9 + 2/9 = 4/9$$

KAPITEL 9

9010 a) Summan = -6

b) Summan = 0

- 9011** a) Talet i mitten är 4.
Summan av de tre talen är
 $3 \cdot 5 = 15$.
- b) Talet i mitten är 6.
Om t ex det minsta talet är 5
så är det största talet
 $5 + 10 = 15$.
- 9012** $\frac{x+8+12}{3} = 20 \Rightarrow x+20 = 3 \cdot 20$
 $\Rightarrow x = 60 - 20$
- 9028** Tillsammans väger de fem
kulorna $4 \cdot 20 \text{ g} + 30 \text{ g} = 110 \text{ g}$
- 9029** a) Välj medianen först. Välj sedan
det största talet så att det är
mycket större än medianen.
Det minsta talet ska vara lite
mindre än medianen.
- 9030** I grupp a är den totala
poängsumman $29 \cdot 13$ poäng,
dvs 377 poäng.
Bestäm poängsumman för alla tre
grupperna.
- 9031** Sammanlagd ålder = $45 \cdot 36 \text{ år} =$
 $= 1620 \text{ år}$.
Antalet blir = $45 - 2 + 1 = 44$
Sammanlagd ålder blir $1620 - 2 \cdot$
 $63 + 24$.
- 9037** c) $P(\text{äldre än 4 år}) =$
 $= P(5 \text{ år eller } 6 \text{ år}) =$
 $= (29 + 64)/200$
- d) $P(\text{yngre än 5 år}) =$
 $= P(4 \text{ år eller } 3 \text{ år eller } 2 \text{ år})$
- 9041** a) $213/360 \approx 0,59$
- b) Vinkeln för Götaland =
 $= 360 - (71 + 213) = 76$
Andelen = $76/360 \approx 0,21$
- c) $71/360 \approx 0,197$
Arean = $0,197 \cdot 450\,000 \approx \approx$
 $89\,000 \text{ kvm}$
- 9058** $(30 \cdot 15,2 + 20 \cdot 19,5)/50$
- 9059** Andel ”vet ej” = $54/360 = 0,15$
- a) Lös ekvationen $0,15x = 19\,000$
- b) $180/126 = 1,428\dots$

LEDTRÅDAR TILL FÖRDJUPNING

1 MER OM OLIKA RÄKNESÄTT

101

a) $0 + 8$ b) $200 + 150$

102

a) Tänk så här: Högra ledet är 10.

$$8 + 2 = 10 \text{ alltså är } 4 \cdot x = 8$$

$$\Rightarrow x = 2$$

b) Högra ledet är 4.

$$10 - 6 = 4 \text{ alltså är } 2 \cdot x = 6$$

$$\Rightarrow x = 3$$

c) $10 + 8 = 18 \Rightarrow x \cdot 8 = 8 \Rightarrow x = 1$

d) $5 - 2 = 3 \Rightarrow 4 \cdot x = 2 \Rightarrow x = 0,5$

103

Kostnaden för var och är

$$180 \text{ kr} / 3 = 60 \text{ kr}$$

104

a) $20 - 5$ b) $-12 - 3$

105

a) $-4 + 12$ b) $-1 - 6$

106

a) $2(12 + 5) - 7 = 2 \cdot 17 - 7 = 34 - 7$

b) $1 + 2(16 + 6) = 1 + 2 \cdot 22 = 1 + 44$

107

a) $\frac{14-6}{4} = \frac{8}{4}$ b) $\frac{15-8+3}{12-10} = \frac{10}{2}$

108

Man får talet i mitten genom att addera talen och sedan dividera med 2.

a) $-2 + (-20) = -22$

$$\text{Sedan } -22/2 = -11$$

b) $-2,3 + 1 = -1,3$

109

a) $-9 + 6 = -3 \Rightarrow 2 \cdot x = -9$

$$\Rightarrow x = -9/2$$

b) $10 + x = -15 \Rightarrow x = -25$

110

a) $\frac{-14}{2}$

b) $\frac{-8}{-2}$

111

a) $\frac{9}{-9}$

b) $\frac{-6}{-1}$

112

a) $(-10) \cdot (-3)$

b) $1 \cdot (-1)$

113

a) Lägg märke till att en faktor = 0

$$\Rightarrow \text{produkten blir } = 0$$

b) $(-5) \cdot 3 \cdot (-4) = (-15) \cdot (-4)$

LEDTRÅDAR TILL FÖRDJUPNING

114

a) $\frac{40}{4}$

b) I täljaren kan man "flytta fram" faktorn 10 så att det blir

$$\frac{(-4) \cdot 10 \cdot 2(-1)}{-40} = \frac{(-40) \cdot (-2)}{-40} = 1(-2) = -2$$

2 MOMS

115

a) $\frac{7000}{28000} = 0,25$ b) $\frac{7000}{35000} = 0,2$

116

Om det gäller t ex kläder är momsens 20 % av det pris som vi betalar.

För t ex en lunch eller en resa, gäller en lägre momssats.

117

Pris (kr) exkl. moms	Pris (kr) inkl. moms
20000	$20000 \cdot 1,25$
$\frac{10000}{1,25} =$	10000
50000	$50000 \cdot 1,25$
$\frac{8000}{1,25} =$	8000

118

848 kr / 1,06

3 PROCENT MED EKVATIONER

119

Antag totalt x elever på skolan.

$$0,6 \cdot x = 120 \text{ ger } x = 120 / 0,6$$

120

$$100 \% + 40 \% = 140 \% = 1,4$$

Priset från början är x kr.

a) $x \cdot 1,4 = 112 \Rightarrow x = 112 / 1,4$

b) $371 / 1,4$

121

a) $3400 / 0,85$ b) $6290 / 0,85$

122

Hyra före ökning är x kr.

$$x \cdot 0,12 = 378 \text{ ger } x = 378 / 0,12$$

dvs $x = 3150$

123

Antal elever före minskning är x st

Minskning med 9 % ger

förändringsfaktorn

$$100 \% - 9 \% = 91 \% = 0,91$$

$$x \cdot 0,91 = 1365$$

124

b) $x = 7420 / 1,06$

125

$$x \cdot 1,08 = 27\,648 \Rightarrow x = 27648 / 1,08$$

LEDTRÅDAR TILL FÖRDJUPNING

126

b) $42 / 0,7 = 60$

127

$x = 87125 / 1,025$

128

a) Antag x kr på kontot från början.

$x \cdot 0,04 = 432 \Rightarrow x = 432 / 0,04$

b) $x = 432 / 0,054$

129

$x \cdot 1,07 = 4800 \Rightarrow x = 4800 / 1,07$

130

Gamla priset = x kr

$x \cdot 0,6 = 414 \Rightarrow x = 414 / 0,6$

$\Rightarrow x = 690$

Prissänkningen =

$= 690 \text{ kr} - 414 \text{ kr} = 276 \text{ kr}$

131

Pris före ökning = x kr

$x \cdot 0,035 = 140$

$\Rightarrow x = 140 / 0,035 = 4000$

Pris efter ökningen =

$= 4000 \text{ kr} + 140 \text{ kr} = 4140 \text{ kr}$

132

Man måste bryta x ton malm.

$x \cdot 0,245 = 27 \Rightarrow x = 27 / 0,245$

$\Rightarrow x = 110,2\dots$

4 UTTRYCK MED PARENTESER

133

b) $8x - 2x + 3$

c) $7x - 4 - x$

136

a) $x + 5y + x - 4y$

b) $2x - y - x - 7y$

137

a) $12 - 4 + 3x + x - 5$

139

a) $6a + 5a - 5$

b) $8x + 4x - 12$

140

a) $x^2 + 6x - x^2$

b) $2x + 8 - 2x$

142

a) $5x^2 - x^2$

b) $y^2 - 3y + 2y^2 - 5y$

143

a) $2x + 10 + x$

b) $2x^2 + 3x^2$

144

a) $8y^2 + y^2$

b) $y^2 + y - y^2$

5 EKVATIONER MED PARENTESER

146

a) $4 - 1 + 2x = 5 \Rightarrow 2x = 5 - 3$

b) $2 = 9 - 3x + 17 \Rightarrow 3x = 24$

LEDTRÅDAR TILL FÖRDJUPNING

147

a) $3x - 21 = 9 \Rightarrow 3x = 30$

b) $8x + 24 = 20 \Rightarrow 8x = -4$

148

a) $0 = 12 + 2x - 20 \Rightarrow 8 = 2x$

151

a) $1000 = 10 + 6x \Rightarrow 6x = 990$

b) $0,5 = 50x + 10 \Rightarrow -9,5 = 50x$
 $\Rightarrow x = -9,5/50$

6 ANDRAGRADSEKVATIONER

156

a) $x^2 = 49$ b) $x^2 = 25$

c) $x^2 = 1$

157

a) $81 = x^2$ b) $x^2 = 64$

c) $x^2 = 9$

159

a) $x^2 = 20$

b) $3x^2 = 48 \Rightarrow x^2 = 16$

161

a) $2x^2 = 80 \Rightarrow x^2 = 40$

b) $x^2 = 72$

162

a) $6x^2 = 768 \Rightarrow x^2 = 768/6$

b) $0,25x^2 = 128 \Rightarrow x^2 = 128/0,25$
 $\Rightarrow x^2 = 512$

163

a) $x^2 - 2x + 2x = 4 \Rightarrow x^2 = 4$

164

a) $x^2 + 8x = 8x + 16 \Rightarrow x^2 = 16$

165

b) $2x^2 - x^2 = 81 \Rightarrow x^2 = 81$

166

b) $3x^2 = 675 \Rightarrow x^2 = 675/3$
 $\Rightarrow x^2 = 225$

7 PYTHAGORAS SATS

167

a) $x^2 = 9^2 + 12^2 \Rightarrow x^2 = 225$

169

$x^2 + 25^2 = 32^2 \Rightarrow x^2 = 32^2 - 25^2 \Rightarrow$
 $x^2 = 399$

171

Sätt diagonalen till x :

$x^2 = 51^2 + 13^2$

LEDTRÅDAR TILL FÖRDJUPNING

172

Vi kontrollerar om sidlängderna passar i Pythagoras sats.

a) $20^2 = 400$ och $16^2 + 12^2 = 400$
Alltså rätvinklig!

b) $26^2 = 676$ men $25^2 + 10^2 = 725$
INTE rätvinklig!

8 TRIGONOMETRI

185

Anta stegens längd = x

$$\sin 65 = \frac{7,5}{x} \Rightarrow x \cdot \sin 65 = 7,5$$
$$\Rightarrow x = \frac{7,5}{\sin 65}$$

186

Anta motstående katet = x .

$$\tan 35 = \frac{x}{17,2} \Rightarrow x = 17,2 \cdot \tan 35$$

Tredje sidan kan beräknas med Pythagoras sats.

187

Motstående katet = 3 cm och
hypotenusan = 5 cm.

Tredje sidan kan beräknas med Pythagoras sats.

Eller motstående katet = 6 cm och
hypotenusan = 10 cm

188

Anta motstående katet = x .

$$\sin 28 = \frac{x}{23} \Rightarrow x = 23 \cdot \sin 28$$

Tredje sidan kan beräknas med Pythagoras sats.

189

$$\sin v = \frac{1}{19}$$

190

Anta höjden = x .

$$\sin 16 = \frac{x}{260} \Rightarrow x = 260 \cdot \sin 16$$

192

Bestäm längden x av den andra

kateten. Arealen = $\frac{12,9 \cdot x}{2}$

193

Antag avståndet = x m

$$\tan 8,3 = \frac{52,5}{x} \Rightarrow x \cdot \tan 8,3 = 52,5$$
$$\Rightarrow x = 52,5 / \tan 8,3$$

194

Se facit sid 333

LEDTRÅDAR TILL FÖRDJUPNING

9 KON OCH PYRAMID

195

$$\text{a) } V = \frac{6 \cdot 21}{3} \quad \text{b) } V = \frac{5 \cdot 8 \cdot 3}{3}$$

196

$$V = \frac{\pi \cdot 4^2 \cdot 5}{3}$$

198

$$\text{a) Pyramidens volym } V = \frac{5 \cdot 5 \cdot 6}{3}$$

$$\text{b) Konens volym } V = \frac{\pi \cdot 2,5^2 \cdot 6}{3}$$

199

$$\text{b) } V = \frac{\pi \cdot 6^2 \cdot 8}{3}$$

200

$$V = \frac{\pi \cdot 4^2 \cdot 7}{3} \text{ cm}^3$$

201

$$\text{a) Bottenytan} = \frac{4 \cdot 5}{2} = 10$$

$$\Rightarrow V = \frac{10 \cdot 3}{3}$$

202

Anta radien = x cm

$$6,5^2 + x^2 = 7,5^2 \Rightarrow x^2 = 14$$

$$\text{Konens volym: } V = \frac{\pi \cdot x^2 \cdot 6,5}{3}$$

10 KLOTETS VOLYM

204

$$V = \frac{4\pi \cdot 6^3}{3} \text{ cm}^3$$

205

a) Anta diametern = x cm

$$\pi \cdot x = 69 \Rightarrow x = 69 / \pi$$

b) Radien är 11 cm = 1,1 dm

$$\Rightarrow V = \frac{4\pi \cdot 1,1^3}{3} \text{ dm}^3$$

206

a) Radien = 39 mm = 3,9 cm.

Halvklot

$$V = \frac{4\pi \cdot 3,9^3}{3} \cdot 0,5 = \frac{4\pi \cdot 3,9^3}{6}$$

b) Hela volymen i cm^3 =

= cylinder + kon

$$V = \pi \cdot 3,2^2 \cdot 3,6 + \frac{\pi \cdot 3,2^2 \cdot 1,5}{3}$$

207

Kubens volym $V = 2,5^3 \text{ dm}^3$

$$\text{Klotets volym } V = \frac{4\pi \cdot 1,25^3}{3} \text{ dm}^3$$

$\frac{\text{Klotets volym}}{\text{Konens volym}}$ = hur många procent

som finns kvar

11 UPPTÄCK OCH VISA

Se facit sid 333

LEDTRÅDAR UTMANINGAR

UTMANING 1

- 1** a) Det tal som de två sista siffrorna bildar, dvs 42, ska vara delbart med 4.
Men 42 är inte delbart med 4.
- 2** a) $1 + 100 = 101$
Beräkna $101 \cdot 50$

b) $1 + 1000 = 1001$
Beräkna $1001 \cdot 500$
- 3** Förkortning ger t ex
 $5 \cdot 17 \cdot 11 \cdot 8 \cdot 31 \cdot 29 =$
- 4** Prova att dividera talet 2581 med primtalet 7, sedan med primtalen 11, 13, 17 osv.
- 5** Med talet 1 går det alltid bra.
- 6** a) $6 \cdot 5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 720$

b) $3 \cdot 2 \cdot 1 + 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 =$
 $= 6 + 24 = 30$

c) Förkorta $\frac{8 \cdot 7 \cdot 6 \cdot 5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1}{6 \cdot 5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1}$
- 7** Se facit.

UTMANING 2

- 1** a) $-20 - 20$ b) $10 - 75 - 5$
c) $15 + 10 - 30$ d) $18 - 24$
- 2** Eftersom produkten ska vara 0, gäller att ett av talen är 0.
Summan $= -13 \Rightarrow$ de andra två talen är t ex -2 och -11 .
- 3** Två av talen kan t ex vara -5 och -7 , eftersom medelvärdet av -5 och -7 är -6 .
Anta att det tredje talet är x .
Medelvärdet $= -9 \Rightarrow$
$$\frac{x + (-5) + (-7)}{3} = -9$$
$$\Rightarrow x - 12 = -27 \Rightarrow x = -15$$
- 4** Talet mitt emellan är
$$\frac{-91 + (-37)}{2} = -64$$
$$-64 / -16 = 4$$

Addition med -4 ger: $4 + (-4) = 0$
- 5** a) $10^6 / (60 \cdot 60 \cdot 24) = 11,57\dots$
b) $10^9 / (60 \cdot 60 \cdot 24 \cdot 365) = 31,7\dots$
- 6** Dividera bråket $2/3$ med bråket $8/9$.

LEDTRÅDAR UTMANINGAR

- 7** $\frac{3}{4}$ av Gustavs del = 360 kr
 $\frac{1}{4}$ motsvarar $360/3 = 120$ kr
Gustavs del = $4 \cdot 120$ kr = 480 kr
480 kr är $\frac{1}{3}$ av hela vinsten
Hela vinsten = $3 \cdot 480$ kr

- 8** Antons klasskompisar är
 $\frac{2}{7} + \frac{2}{3} = \frac{20}{21}$ av klassen.
Anton är den 21:a eleven.

UTMANING 3

- 1** Förkorta alla "2:or", alla "3:or" osv.
- 2** Då $\frac{3}{4}$ förlängs med 2 får man $\frac{6}{8}$
Talet 1 kan skrivas $\frac{8}{8}$.
Nu har talen samma nämnare. Talet
mitt emellan är $\frac{7}{8}$.
- 3** Talet $\frac{2}{7}$ kan t ex skrivas som $\frac{6}{21}$.
- 4** Sträckan = $63 \text{ km/h} \cdot 1\frac{2}{3} \text{ h} = 105 \text{ km}$
Ny sträcka = 111 km
Ny tid = $1\frac{2}{3} \text{ h} + \frac{11}{60} \text{ h} = 1\frac{51}{60} \text{ h}$
Medelhastighet = $111 / \frac{111}{60} =$
 $= 111 \cdot \frac{60}{111} = 60$

- 5** a) Skriv produkten som
 $\frac{3}{2} \cdot \frac{4}{3} \cdot \frac{5}{4} \cdot \frac{6}{5}$ och förkorta.

b) $\frac{3}{2} \cdot \frac{4}{3} \cdot \frac{5}{4} \cdot \frac{6}{5} \cdot \frac{7}{6} = \frac{7}{2} = 3,5$

c) $\frac{3}{2} \cdot \frac{4}{3} \cdot \frac{5}{4} \cdot \frac{6}{5} \cdot \dots \cdot \frac{51}{52} \cdot \frac{52}{51} =$
 $= \frac{52}{2} = 26$

- 6** På 1 minut rinner det ut $1\frac{2}{3} / 12\frac{1}{2} =$
 $= \frac{5}{3} \cdot \frac{2}{25}$ liter.

På 1 timma rinner det ut

$$\frac{5}{3} \cdot \frac{2}{25} \cdot 60 = 8 \text{ liter.}$$

- 7** Guld i smältan (gram):

$$\frac{18}{24} \cdot 6 + \frac{21}{24} \cdot 12 = 15$$

$$\text{Total vikt (gram)} = 6 + 12 = 18$$

$$\text{Guldhalt} = \frac{15}{18} = \frac{5}{6} = \frac{20}{24} = 20 \text{ karat}$$

- 8** Hansson ger inte bort allt, utan
endast $\frac{11}{12}$, se nedan.

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{6} = \frac{6}{12} + \frac{3}{12} + \frac{2}{12} = \frac{11}{12}$$

LEDTRÅDAR UTMANINGAR

UTMANING 4

- 1** a) $(16 - 1)(8 + 2)$ b) $64 + 1$
c) $4/9 \cdot 1/8$ d) $-1 + 8/27$
- 2** a) $3 \cdot 10^1 \cdot 10^5$ b) $4 \cdot 10^{-2} \cdot 10^7$
c) $7 \cdot 10^2 \cdot 10^{-8}$ d) $9 \cdot 10^{-1} \cdot 10^{-1}$
- 3** a) $1,5 \cdot 10^3 \cdot 10^3$ b) $4,5 \cdot 10^2 \cdot 10^6$
c) $9 \cdot 10^{-3} \cdot 10^{-3}$ d) $5 \cdot 10^{-1} \cdot 10^9$
- 4** a) $3^2 \cdot 10^{-2}$
b) $5 - 300 = -295$
c) $1 - 0,01 - 0,001$
- 5** För att värdet ska bli så stort som möjligt ska täljaren vara så stor som möjligt, samtidigt som nämnaren är så liten som möjligt.
- 6** a) $1 + 2 + 4 + 8 = 15$
(och alltså inte 16)
b) $1 + 2 + 3 + 6 + 9 = 21$
c) $1 + 2 + 4 + 7 + 14 = 28$
Perfekt tal!
d) Talet är $2 \cdot 3 = 6$
e) Talet är $4 \cdot 7 = 28$ som är perfekt tal enligt c).

f) Talet är $8 \cdot 15 = 120$
Faktorisera 120 på alla sätt.

7 $-100 + (-1000) = -1100$

Beräkna $\frac{-1100}{2}$

UTMANING 5

- 1** $1,03^{10} = 1,343\dots$
- 2** Från början priset p , vikten v och jämförelsepriset p/v .
Nytt pris = $1,2p$, Ny vikt = $0,8v$
Nytt jämförelsepris = $\frac{1,2p}{0,8v} = 1,5 p/v$
- 3** Ursprungligt pris är 100 %, dvs 1.
Efter höjning blir priset 1,40.
Sedan sänks priset från 1,40 till 1 igen.
Sänkning med $0,4/1,4 = 0,285\dots$
- 4** Tabell med prefix finns på sidan 87.
a) $4/1000$ b) $0,001/0,5$
c) $50 \cdot 10^{-6}/10^{-3}$ d) $\frac{400 \cdot 10^6}{2 \cdot 10^9}$
- 5** Anta x liter saft $\Rightarrow 0,2 \cdot (60 + x) = x$.

LEDTRÅDAR UTMANINGAR

6 Anta x liter vatten $\Rightarrow x \cdot 1,10 = 800$

Alternativ lösning:

Testa med 1 liter saft.

Totalt $(6 + 1) = 7$ liter

$$1/7 = 0,14\dots = 14 \% \text{ för lite!}$$

Testa med 2 liter

$$\Rightarrow 2/8 = 0,25 = 25 \% \text{ för mycket}$$

Testa med 1,5 liter

$$\Rightarrow 1,5/7,5 = 0,2 = 20 \%$$

7 a) Basåret motsvarar 100 %.

$$\text{Nytt indextal} = 100 + 350$$

b) $\frac{1}{6} \approx 0,17$

$$\text{Nytt indextal} = 100 - 17$$

8 $y = 50 \text{ m} = 50\,000 \text{ mm}$

a) Differensen $y - x = 49\,950 \text{ mm}$

Jämför med y ger

$$49950/50000 = 0,999 = 99,9 \%$$

b) Jämför med x ger

$$49950/50 = 999 = 99\,900 \%$$

UTMANING 6

1 a) $x = \frac{5120}{1,06 \cdot 1,04}$ b) $x = \frac{8200}{1,03^2}$

2 Prova alla x -värden.

Med t ex $x = \frac{1}{3}$ blir

$$VL = 6 \cdot \left(\frac{1}{3}\right)^2 + 10 \cdot \frac{1}{3} = 6 \cdot \frac{1}{9} + \frac{10}{3} = \frac{12}{9} = 4$$

3 Förenkla $8y + 10x + xy - 3y + 6xy -$

$$10x - 5y \Rightarrow 7xy$$

b) $7 \cdot 5/7 \cdot 0,5$

c) $7 \cdot 10^{15} \cdot 5 \cdot 10^{-3}$

4 a) Multiplicera varje term med

$$\text{mgn} = 12$$

$$\Rightarrow 4x + 10 - 3x = 17 - 6x$$

b) $\text{Mgn} = 20 \Rightarrow 20 \cdot 2x - 19 \cdot 4 =$

$$= 5 \cdot 13x - 4 \cdot 44$$

5 a) $25 = 10 + x \cdot 2$

b) $25 = 12,5 + x \cdot 3,125$

6 VL: $\frac{1}{\frac{1}{7}} = 7$

HL: $\frac{9}{\frac{6}{7}} - 3,5 = 10,5 - 3,3 = 7$

7 $A = x \text{ kr}$, $B = 1,35x \text{ kr}$,

$$C = 1,15 \cdot 1,35x \text{ kr}$$

$$x + 1,35x + 1,5525x = 140\,490$$

$$\Rightarrow x = 36\,000$$

LEDTRÅDAR UTMANINGAR

- 8** a) Lös ekvationen $-3 = 0,6x - 15$
 $\Rightarrow x = 20$
20 timmar efter torsdag kl 21.00
blir fredag kl 17.00.

UTMANING 7

1 $A = x \cdot y$

a) $1,3x \cdot 1,2y = 1,56xy$
Ökar med 56 %

b) $1,2x \cdot 0,8y = 0,96xy$
 $1 - 0,96 = 0,04$
Minskar alltså med 4 %

c) Rektangelns area från början
är $b \cdot h$.
Anta tillväxtfaktorn för
höjden är y
 $1,25b \cdot y \cdot h = 1,4b \cdot h$
 $\Rightarrow y = \frac{1,4}{1,25} = 1,12$

2 a) Triangeln är liksidig
 $\Rightarrow h^2 + 3^2 = 6^2$
 $h = \sqrt{27}$
 $\Rightarrow A = 0,5 \cdot 6 \cdot \sqrt{27} \approx 15,6$

b) $1/6$ cirkelarea – triangelns area =
 $= \frac{\pi \cdot 6^2}{6} - 0,5 \cdot 6 \cdot \sqrt{27} \approx 3,26$

3 Vita triangelns area = $0,5xy$
Hela triangelns area =
 $= 0,5 \cdot 2x \cdot 2y = 2xy$
Gula arean = $2xy - 0,5xy = 1,5xy$
 $\frac{\text{Gul area}}{\text{Hela arean}} = \frac{1,5xy}{2xy} = \frac{1,5}{2} = 0,75 = 75 \%$

4 b) $p = (3 + 4 + 5)/2 = 6 \Rightarrow$
 $A = \sqrt{6 \cdot (6-3)(6-4)(6-5)} = \sqrt{36}$

c) $p = (8 + 9 + 13)/2 = 15 \Rightarrow$
 $A = \sqrt{15 \cdot (15-8)(15-9)(15-13)} =$
 $= \sqrt{1260}$

d) $p = (4 + 7 + 15)/2 = 13 \Rightarrow$
 $A = \sqrt{13 \cdot (13-4)(13-5)(13-15)} =$
 $= \sqrt{-1872}$
Vi kan inte beräkna roten ur ett
negativt tal.

LEDTRÅDAR UTMANINGAR

UTMANING 8

- 1** a) $P(\text{född i november}) = \frac{1}{12}$
- $$P(3 \text{ födda i november}) = \left(\frac{1}{12}\right)^3$$
- b) $P(\text{alla 3 födda på t ex en mån}) =$
- $$= \left(\frac{1}{7}\right)^3$$
- $P(\text{alla 3 är födda på en tisdag}) =$
- $$= \left(\frac{1}{7}\right)^3$$
- 7 olika veckodagar
- $$\Rightarrow 7 \cdot \left(\frac{1}{7}\right)^3 = \frac{1}{49}$$
- 2** Gynnsamma utfall = antal trissar = 6
Totala antalet utfall = $6 \cdot 6 \cdot 6 = 216$
- $$P(\text{triss}) = \frac{6}{216} = \frac{1}{36} = 0,02777\dots$$
- 3** a) Första smaken väljs på 7 sätt.
Andra smaken väljs då på 6 sätt.
Tredje smaken på 5 sätt.
Tre smaker kan alltså väljas på
 $7 \cdot 6 \cdot 5 = 210$ sätt.
- Anta att du fått smakerna
A, B och C.
- Dessa smaker kan väljas på
6 olika sätt:
- ABC ACB BAC BCA CAB

och CBA.

Antal kombinationer blir därför

$$\frac{210}{6} = 35$$

- 4** a) $P(\text{inte A}) = 1 - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$
- $$P(\text{inte B}) = 1 - \frac{2}{3} = \frac{1}{3}$$
- $P(\text{antingen A eller B}) =$
- $$= P(A) \cdot P(\text{inte B}) + P(\text{inte A}) \cdot P(B)$$
- $$= \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{3} + \frac{1}{2} \cdot \frac{2}{3} = \frac{3}{6}$$
- b) $P(\text{både A och B}) = P(A) \cdot P(B) =$
- $$= \frac{1}{2} \cdot \frac{2}{3} = \frac{1}{3}$$
- 5** a) Det finns 10 olika siffror,
noll till nio.
Siffrorna i koden behöver inte
vara olika, så varje siffra kan
väljas på 10 sätt.
- $$10 \cdot 10 \cdot 10 \cdot 10 = 10\,000$$
- 6** $\frac{3}{7} \cdot \frac{14}{15} \cdot \frac{5}{6}$. Förkorta.
- 7** $P(\text{inte A}) = 1 - 2/7 = 5/7$
- $$P(\text{inte B}) = 1 - 1/8 = 7/8$$
- $$P(\text{varken A eller B}) = \frac{5}{7} \cdot \frac{7}{8} = \frac{5}{8}$$

LEDTRÅDAR UTMANINGAR

UTMANING 9

- 1** Välj två vikter där differensen är 5 kg, t ex 4 kg och 9 kg.

Anta att den tredje vikten = x kg.

Lös ekvationen $(4 + 9 + x) / 3 = 7$.

- 2** Anta morfar är x år.

Lös ekvationen $\frac{10+5+1+x}{4} = 20$.

- 3** Välj först talet 7. Välj ett tal som är mindre än 7, t ex talet 3. Anta det tredje talet är x .

Lös ekvationen $(3 + 7 + x) / 3 = 6$.

- 4** Välj åldern 14 år.

Välj rimlig ålder på mamma Maja, t ex 40 år.

Lös ekvationen

$(x + 14 + 40) / 3 = 19 \Rightarrow x = 3$

- 5** a) Välj 2 små tal och 3 stora.

b) Välj många små tal och ett stort.

- 6** Lös ekvationen $\left(x + \frac{1}{2} + \frac{2}{3}\right) / 3 = \frac{4}{9}$

$$x + \frac{1}{2} + \frac{2}{3} = 3 \cdot \frac{4}{9}$$

$$\Rightarrow x = \frac{4}{3} - \frac{2}{3} - \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow x = 2/3 - 1/2 \Rightarrow x = 4/6 - 3/6$$

- 7** Anta $C = x$ år $\Rightarrow A = 0,8x$ år och $B = (0,8x + 1)$ år.

Lös ekvationen:

$$(x + 0,8x + 0,8x + 1) / 3 = 22$$

- 8** b) Anta 10 st anställda på A och x anställda på B.

Lös ekvationen

$$\frac{10 \cdot 27000 + x \cdot 33000}{10 + x} = 31500$$

$$270000 + 33000x = 315000 + 31500x$$

$$1500x = 45000$$

- c) Beroende på hur många som är anställda på

avdelning A resp B, så kan medellönen variera mellan 27 000 kr och 33 000 kr.

Om A t ex har 1000 anställda medan B har 2 anställda är medellönen ca 27 000 kr.

- 9** Från början var det x medlemmar.

Deras sammanlagda ålder var $24x$ år.

$$\frac{24x + 41}{x + 1} = 25$$

$$\Rightarrow 24x + 41 = 25(x + 1) \Rightarrow x = 16$$